

Sygn. akt III AUa 701/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Feliksa Wilk
Sędziowie:	SSA Iwona Łuka-Kliszcz SSA Ewa Drzymała (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Dorota Stankowicz

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **A. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawcy A. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach Wydziału VI Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 12 marca 2012 r. sygn. akt VI U 1231/11

o d d a l a apelację.

Sygn. akt III AUa 701/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 marca 2012 r. Sąd Okręgowy w Kielcach Wydział VI Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie **A. S.** od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 21 lipca 2011 r. odmawiającej mu prawa do emerytury.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca A. S., ur. (...), w okresach od dnia 4 listopada 1968 r. do 21 października 1971 r. oraz od dnia 6 listopada 1973 r. do 21 grudnia 2000 r. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Hucie (...) S.A. w O.. W trakcie tego zatrudnienia w okresach od dnia 4 stycznia 1968 r. do 21 października 1971 r. i od dnia 1 lipca 1979 r. do dnia 31 stycznia 1995 r. wnioskodawca zajmował stanowisko elektromontera na oddziale tzw. walcowni małej, natomiast od dnia 1 lutego 1995 r. do 21 grudnia 2000 r. pracował na oddziale utrzymania ruchu. Do jego obowiązków należało zapewnienie sprawnego działania urządzeń elektrycznych na wydziale (dokonywał przeglądów maszyn i urządzeń, usuwał na bieżąco usterki). Bezpośrednio na hali produkcyjnej smarował łożyska w

taśmociągach, naprawiał nożyce, prostownice, piły i elementy suwnic na wysokości. Ponadto pracował w wydzielonym warsztacie znajdującym się w odrębnym, murowanym budynku, który mieścił się pomiędzy dwoma wydziałami walcowni. W ramach prac wykonywanych w warsztacie wnioskodawca przygotowywał na zapas części zamienne, regenerował zużyte elementy, naprawiał silniki suwnic, styczniki, zbieracze prądu, klimatyzatory i wentylatory. Część napraw dokonywał też w murowanych, oszklonych pomieszczeniach znajdujących się na terenie walcowni w tzw. stycznikowniach, gdzie mieściły się urządzenia sterujące pracą maszyn w walcowni. Uczestniczył też w przeprowadzanych co pół roku remontach generalnych wykonywanych przez firmy zewnętrzne oraz przeprowadzał konserwację instalacji odgromowej na zewnątrz budynków. Wnioskodawca otrzymał od pracodawcy świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, w którym podano, że w ramach zatrudnienia w Hucie (...) w okresie od dnia 4 listopada 1968 r. do 21 października 1971 r. na stanowisku elektromontera na oddziale walcowni małej, od dnia 1 lipca 1979 r. do 31 stycznia 1995 r. na stanowisku elektromontera zabezpieczeń i pomiarów na oddziale walcowni małej oraz od dnia 1 lutego 1995 r. do 21 grudnia 2000 r. na stanowisku elektromontera na oddziale utrzymania ruchu wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę wymienioną w dziale III poz. 15 wykazu B stanowiącego załącznik do zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz. Urz. MHiPM Nr 1-3, poz. 1). W dniu 19 kwietnia 2011 r. wnioskodawca wystąpił o ustalenie prawa do emerytury. Na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał 30 lat, 1 miesiąc i 4 dni okresów składkowych i nieskładkowych

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd Okręgowy za wiarygodną uznał zalegającą w aktach dokumentację pracowniczą wnioskodawcy oraz zeznania świadków i wnioskodawcy stwierdzając jednak, że nie wykazują one aby wnioskodawca w spornych okresach wykonywał zatrudnienia na stanowiskach pracy w szczególnych warunkach.

W tym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy powołując się na treść art. 32 w zw. z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) wywiódł, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego m.in. w art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn (tj. co najmniej 15 lat) oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (tj. co najmniej 25 lat). Tymczasem wnioskodawca A. S. nie legitymuje się ponad 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach. W ocenie Sądu Okręgowego, do takiego stażu nie można bowiem zaliczyć spornych okresów jego zatrudnienia w Hucie (...) S. A. w O.. Przepisane wnioskodawcy w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach stanowisko pracy elektromontera nie odpowiada pracom wymienionym we wskazanym w tym świadectwie wykazie B dział III poz. 15 stanowiącego załącznik do zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. Co więcej, wykaz ten nie zawiera pozycji 15, która została wskazana w wystawionym przez zakład pracy świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Nie ma natomiast podstaw aby pracę wykonywaną przez wnioskodawcę w Hucie (...) uznać za ujętą w wykazie A dział XIV poz. 25 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43 ze zm.), gdzie wymieniono prace polegające na bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Z zeznań świadków oraz samego wnioskodawcy wynika, że w ramach spornego zatrudnienia nie wykonywał on prac jednego rodzaju. Część czynności wykonywał na wydziale walcowni, ale do jego obowiązków należało też dokonywanie napraw w warsztacie będącym wydzielonym pomieszczeniem. Nie świadczył więc pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W konsekwencji uznał Sąd Okręgowy, że wnioskodawca nie spełnił jednego z warunków wymaganych do nabycia prawa do emerytury w trybie art. 32 w zw. z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w postaci posiadania stażu co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach i oddalił jego odwołanie.

Apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji wywiódł wnioskodawca A. Szaskarżając go w całości. Zarzucił naruszenia przepisów prawa materialnego, a to wykazu A dział XIV poz. 25 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43 ze zm.) w zw. z § 1 ust. 1 tego rozporządzenia poprzez jego niezastosowanie, co doprowadziło do uznania, że wykonywana przez niego praca w walcowni Huty (...) na stanowisku elektromontera nie była pracą w szczególnych warunkach, a także naruszenie § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że sporne zatrudnienie nie było pracą w szczególnych warunkach. Wskazując na tak sformułowane zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie mu prawa do emerytury oraz zasądzenie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu apelujący podniósł, że pomimo zmiany nazewnictwa stanowiska pracy, przez cały czas wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Bez znaczenia jest też fakt, że były pracodawca wydał mu świadectwo pracy w sposób wadliwy, wskazując stanowisko pracy, które nie figurowało w wykazie pracy w szczególnych warunkach w zarządzeniu resortowym. Decydujące znaczenia ma bowiem okoliczność, że praca była przez niego wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. Apelujący zakwestionował też stanowisko Sądu pierwszej instancji, iż wykonywane przez niego w ramach spornego zatrudnienia prace poza wydziałem walcowni, w tym także w warsztacie znajdującym się w odrębnym, wydzielonym pomieszczeniu, wyklucza uznanie tego zatrudnienia za pracę wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. Wykonywanie określonych prac poza wydziałem walcowni miało w jego przypadku charakter sporadyczny i uboczny wobec głównych zadań, które wykonywał jako pracownik walcowni.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem nie zawiera argumentów pozwalających podważyć prawidłowość zaskarżonego wyroku.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż Sąd Apelacyjny w pełni podziela poczynione ustalenia faktyczne i dokonana przez Sąd Okręgowy ocenę dowodów. Sąd Apelacyjny nie dopatrył się żadnego z uchybień w rozstrzygnięciu Sądu pierwszej instancji, w szczególności dokonana ocena dowodów nie narusza zasady swobodnej oceny dowodów wynikającej z art. 233 k.p.c. Sąd pierwszej instancji właściwie skoncentrował materiał dowodowy, w szczególności przeprowadzone zostały dowody z zeznań świadków, a także z dokumentów i akt rentowych, które jednoznacznie wskazywały na dokonane ostatecznie przez Sąd Okręgowy ustalenia. Błędnie Sąd pierwszej instancji przyjął jedynie, że określone w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach stanowisko pracy wnioskodawcy nie figurowało w wykazie pracy w szczególnych warunkach stanowiącym załącznik do zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz. Urz. MHiPM Nr 1-3, poz. 1) w dziale III poz. 15 wykazu B. Zarządzeniem Nr 48 Ministra Przemysłu z dnia 10 maja 1989 r. zostało bowiem zmienione zarządzenie Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. m.in. poprzez dodanie poz. 15, w której określono pracowników bieżącej konserwacji i remontów pieców i urządzeń produkcyjnych stale i bezpośrednio zatrudnionych przy stanowiskach wymienionych w poz. 1-14. Jednakże uchybienie to nie miało wpływu na trafność zaskarżonego wyroku, albowiem charakter spornego zatrudnienia wnioskodawcy w Hucie (...) S.A. w O. w okresie od dnia 4 listopada 1968 r. do 21 października 1971 r. (na stanowisku elektromontera na oddziale walcowni małej), od dnia 1 lipca 1979 r. do 31 stycznia 1995 r. (na stanowisku elektromontera zabezpieczeń i pomiarów na oddziale walcowni małej) oraz od dnia 1 lutego 1995 r. do 21 grudnia 2000 r. (na stanowisku elektromontera na oddziale utrzymania ruchu) wyklucza uznanie go za pracę w szczególnych warunkach.

Sąd pierwszej instancji przeprowadził szczegółowe postępowanie dowodowe – w tym również z zeznań świadków, którzy pracowali wraz z wnioskodawcą w spornych okresach – na okoliczność charakteru wykonywanej przez wnioskodawcę pracy oraz na okoliczność jaki był faktyczny zakres jego obowiązków. Wyniki tego postępowania dawały

podstawę do ustalenia na czym polegała praca wnioskodawcy w spornych okresach i w konsekwencji stwierdzenia, że nie odpowiadała ona wymogom pozwalającym na uznanie jej za pracę w szczególnych warunkach. Jak wynika z zeznań świadków, a także samego wnioskodawcy, jego praca nie ograniczała się do prac wykonywanych na wydziale walcowni (zabezpieczenie sprawnego działania urządzeń elektrycznych na wydziale, w tym dokonywanie przeglądów maszyn i urządzeń oraz usuwanie bieżących usterek). Do jego obowiązków należała także praca w wydzielonym warsztacie znajdującym się w odrębnym, murowanym budynku, który mieścił się pomiędzy dwoma wydziałami walcowni. W tym warsztacie wnioskodawca przygotowywał na zapas części zamienne, regenerował zużyte elementy, naprawiał silniki suwnic, styczniki, zbieracze prądu, klimatyzatory i wentylatory. Ponadto niektóre naprawy wnioskodawca dokonywał w murowanych, oszklonych pomieszczeniach znajdujących się na terenie walcowni w tzw. stycznikowniach, a także przeprowadzał konserwację instalacji odgromowej na zewnątrz budynków.

W tych okolicznościach słusznie zauważył Sąd pierwszej instancji, że zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43 ze zm.), okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. W odniesieniu do wnioskodawcy nie został spełniony właśnie ów wymóg wykonywania przedmiotowej pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy warunkach szczególnych. Z wyżej przytoczonych ustaleń faktycznych niniejszej sprawy wynika bowiem, że poza pracami wykonywanymi na wydziałach walcowni, do jego obowiązków należały również inne czynności, które nie były wykonywane na tych wydziałach i nie mogły być stricte taką pracą, albowiem zajmował się on również naprawą w warsztacie, a nawet na zewnątrz budynku (jak w przypadku napraw instalacji odgromowej), a więc poza środowiskiem pracy, gdzie wykonywane są jako podstawowe prace w szczególnych warunkach. Nie ma przy tym znaczenia, czy i ile czasu pracy zajmowały mu te czynności nie będące czynnościami naprawczymi wykonywanymi na wydziale walcowni, albowiem nie tego rodzaju praca została wyodrębniona w wykazie A, dział XIV, poz. 25 stanowiącym załącznik do omawianego wyżej rozporządzenia, tj. wykonywana w określonym miejscu (środowisku) pracy. Pod pozycją 25 dział XIV wykazu A wyraźnie wyodrębniono bieżącą konserwację agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Nie jest dopuszczalne uwzględnienie do okresów pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach czasu pracy, które nie były wykonywane na wydziałach i oddziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r. II UK 306/07, OSNP 2009 nr 21-22, poz. 290). Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się jedynie pracowników zatrudnionych przy pracach objętych wykazem stanowisk pracy w szczególnych warunkach, którzy taką pracę świadczą stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. O uprawnieniach pracownika do emerytury na warunkach przewidzianych w cytowanych wyżej przepisach decyduje obiektywne wykonywanie pracy w szczególnych warunkach, czyli na enumeratywnie wymienionych stanowiskach pracy, a nie przekonanie pracownika, że sam charakter lub warunki pracy wystarczają do uznania jej za wykonywaną w szczególnych warunkach.

Powyższej oceny charakteru spornego zatrudnienia wnioskodawcy nie zmienia fakt wystawienia mu świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Świadectwa pracy (wykonywania pracy w szczególnych warunkach), nie są bowiem dokumentami urzędowymi, lecz dokumentami prywatnymi, wystawianymi przez pracodawcę, a zatem wyłącznie oświadczeniem wiedzy tego pracodawcy, które może być podważane w każdy sposób przed sądem w postępowaniu w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych. Sąd nie jest w żaden sposób związany oceną charakteru zatrudnienia pracownika dokonaną przez pracodawcę w wystawionym pracownikowi świadectwie pracy czy w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Ma ono służyć jedynie celom dowodowym. Dokument ten podlega co do swojej wiarygodności i mocy dowodowej takiej samej ocenie, jak każdy inny dowód (tylko dokumenty wystawione przez organy państwowe albo organy wykonujące zadania z zakresu administracji państwowej stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone; por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 24/09, LEX nr 518067 oraz z dnia 23 listopada 2005 r., I UK 15/04, OSNAP 2005 nr 11, poz. 161).

Zatem nawet wtedy, gdy pracodawca uznał pracę na danym stanowisku za pracę w szczególnych warunkach, to dany pracownik może nie otrzymać emerytury w wieku obniżonym, jeżeli praca ta nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku wymienionym wykazie takich prac (§ 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze).

Wobec tego jako trafne należy ocenić wnioski, do których doszedł Sąd pierwszej instancji, iż praca wnioskodawcy w spornych okresach nie była pracą w warunkach szczególnych. Zatem nie legitymuje się wymaganym ponad 15 letnim okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach. To zaś skutkowało odmową przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury, albowiem jest to jeden z warunków nabycia prawa do tego świadczenia w myśl art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.).

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.